

دیدگاه مرکز درباره:

رنگ آمیزی جداول ترافیکی

شماره: ۴۶-۶/م/پ

تاریخ: ۱۴۰۲/۲/۲۰

گزارش ۲۱-۲-۱۵۶

گزارش حاضر به بررسی موضوع جداول شهری که یکی از پرتکرارترین عناصر مبلمان شهری است، از بعد بصری و کارکردی پرداخته‌است. اصلی‌ترین کارکرد جدول‌ها تعیین حدود سواره‌رو جهت استفاده ایمن‌تر از سطح پیاده‌روها برای عابرین است. ولی به دلیل گستردگی استفاده به یکی از در دسترس‌ترین المان‌ها برای مداخله شهرداری در سیما و منظر شهری تبدیل شده‌است. این مداخله تاحدی است که بعضاً با قلب ماهیت ذاتی آنها به عنوان نظم‌دهنده و عامل تشخیص در محیط بصری شهر به عامل اغتشاش و بی‌نظمی در چهره شهر تبدیل می‌شوند. علی‌رغم آیین‌نامه‌های موجود بالاتکلیفی شهرداری‌ها در این زمینه کاملاً مشهود است. این بالاتکلیفی علاوه بر تحمیل هزینه‌های مضاعف بر شهرداری که ناشی از تکرار رنگ‌کاری غیر اصولی جداول شهری است، سبب ایجاد معضلات زیست محیطی و نیز نازیبایی سیما و منظر شهری می‌شود.

۱- کارکردها و ضرورت وجود جداول در معابر شهری

- به لحاظ بصری و فیزیکی محدوده جاده و پیاده راه را مشخص می‌کند
- گذرگاه‌های ایمن تر و کوتاه‌تر را برای عابران پیاده ایجاد می‌کنند
- فضای موجود برای مبلمان خیابان، نیمکت‌ها، کاشت‌ها و درختان خیابان را ایجاد و افزایش می‌دهند.
- ایجاد آرامش و نظم در ترافیک وسائط نقلیه
- ایجاد فضای ایمن برای فضای پارکینگ‌های درون‌شهری
- جداول به هدایت روان آب‌ها کمک می‌کند
- جداول به استحکام حاشیه پیاده‌راه‌ها کمک می‌کند
- از نظر ایمنی جاده، آنها به عنوان خط جدایی بین پیاده‌رو و اتوبان عمل می‌کنند و به رانندگان خودرو در رانندگی ایمن کمک می‌کنند.
- کمک به مدیریت فضای پارکینگ شهری با علامت‌گذاری رنگی جداول

۲- مدیریت جداول شهری چیست و چرا به آن نیاز داریم؟

به‌طور کلی آگاهی از جداول شهری کیفیت و کارایی آنها ضعیف است. با کارکردهایی که برای جداول شهری برشمردیم به نظر می‌رسد مدیریت آنها در افزایش و بهینه‌سازی کارایی آنها تأثیر انکارناپذیری دارد. با توجه به گستردگی استفاده از جداول در سطح شهرها لازم است تمهیدات لازم برای استفاده از آنها اندیشیده شود تا ضمن تضمین ماندگاری بلندمدت، کارکرد آنها در شهرها نیز بهینه شود.

در ادبیات مدیریت شهری جداول ارتباط تنگاتنگ با مدیریت فضای پارکینگ معابر دارد. در واقع در ادبیات مدیریت شهری ساماندهی و تدوین قوانین پارکینگ‌های حاشیه شهری با عنوان مدیریت جداول شهری (Curb Management) شناخته می‌شود. و دقیقاً در همین نکته است که اختلافات و تضادهای اساسی در مفهوم مدیریت جداول شهری بین کلان‌شهرها محل مناقشه اساسی قرار می‌گیرد. این مفهوم در کشورهای اروپایی و آمریکایی با مفهوم ترافیک، سلامت عبور مرور، رانندگی ایمن و مدیریت پارکینگ‌های حاشیه‌ای مرتبط می‌شود و لیکن در سیستم مدیریت شهری کشورمان این مفهوم صرفاً در محدوده‌بندی فضایی، جداسازی فضای خیابان و پیاده‌رو و هدایت آب‌های سطحی خلاصه شده و از باقی کارکردهای آن چشم‌پوشی می‌شود.

۳- انواع جداول شهری:

جداول شهری در جنس، ابعاد و طرح‌های مختلفی بسته به کارایی‌های مورد انتظار طراحی می‌شوند. معمولاً از بتن و سنگ برای ساخت جدول‌های شهری استفاده می‌شود. در راستای مدیریت هزینه ساخت و نصب جداول، گرایش سیستم مدیریت

به استفاده از متریال پایدار و مستحکم است به طور معمول از جداول سنگی و بتنی در معابر شهری استفاده می‌شود که یقیناً استفاده از جداول سنگی به لحاظ دوام در بلندمدت مقرون به صرفه است.

۴- مفهوم منظر رنگی شهر

رنگ در منظر شهری دارای چنان اهمیت و تأثیری در ادراک شهروندان است که بهتر است آن را در قالب مفهومی مجزا در نظر گرفته و از آن با عنوان منظر رنگی یاد کرد. منظر رنگی عبارت است از مجموعه رنگ‌های به کار گرفته شده در کالبد فضاهای شهری که از سوی شهروندان ادراک می‌شود. از آنجایی که منظر شهری سطح تماس انسان با پدیده شهر و به عنوان واسطه‌ای میان آن دو بوده و به ابعاد غیر کالبدی شهر نیز امکان بروز و تجلی خارجی می‌دهد، رنگ‌ها از طریق حضور در منظر شهر، شهروندان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران یکی از ابعاد کالبدی و تمیزدهنده منظر قسمت‌های مختلف شهر و جداسازی مکان‌های شهری، کیفیت و چگونگی به کارگیری رنگ اجزای سازنده فضا است.

براین اساس مطالعه منظر رنگی شهرها برای ارتقای کیفی محیط امری ضروری است. برای رسیدن به این مهم، لازم است بدانیم منظر رنگی شهر در حین شکل‌گیری خود از چه عواملی تأثیر می‌پذیرد. مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر منظر رنگی شهر عبارت‌اند از: اقلیم، فرهنگ، تاریخ و نیز تکنولوژی هر شهر یا مکان شهری. بدین معنا که مکان‌های جغرافیایی و محیط‌های فیزیکی مختلف با دارا بودن اقلیم منحصر به فرد خود بر منظر رنگی مکان‌های شهری تأثیرگذار هستند. از سویی در برخی موارد، یک یا چند رنگ خاص در مکان آن‌قدر در طول زمان مورد استفاده قرار گرفته و باز شناخته شده است که به دلیل تداوم استفاده بخش مهمی از فرهنگ و تاریخ آن مکان شده است. در نهایت منظور از عامل توسعه تکنولوژی استفاده از مصالح بومی در بیشتر شهرهای سنتی تا پیش از انقلاب صنعتی است. سبک‌های معماری بر اساس محدودیت‌های ناشی از مصالح شکل گرفتند. این مسئله علاوه بر فرم ابنیه، به رنگ آنها نیز انتظام بخشید.

رنگ که خود عنصری هویتی و عاملی برای تقویت خوانایی است، امروزه چنان در تمام شهرها و محله‌ها به صورت تصادفی و سلیقه‌ای به کار گرفته می‌شود که بخش‌های تازه‌ساخت شهری کویری و یا شهری در حاشیه دریای مازندران، تفاوت چندانی با دیگر شهرها ندارد. این اغتشاش و بی‌نظمی و بی‌هویتی در همه جا یکسان است و تنها از همین جنبه می‌توان میان شهرهایمان تجانس و تشابه یافت.

این در حالی است که در هر شهر، بسته به اقلیم، مصالح بومی، فناوری و منابع تأمین مصالح و سلیقه‌ها و فرهنگ افراد، رنگ نماها، در و پنجره‌ها، مبلمان شهری، کف‌سازی، سقف و بام بناها و اصولاً تمامی عناصر شهری به رنگ‌های خاصی محدود می‌شود که به نوعی شناسنامه رنگی آن شهر به شمار می‌آید. از کنار هم گذاشتن این نمونه‌های رنگی می‌توان پالت رنگی شهر را تهیه کرد. رنگ‌های پالت رنگی شهر مطلوب در دامنه‌ای مشخص و هماهنگ قرار دارند و بیشتر دارای تناسبات رنگی با یکدیگرند.

زمانی که این پالت رنگی تعداد نامحدود و نامشخصی رنگ را که بی‌هدف و از جاهای مختلف در کنار هم جمع شده‌اند در برمی‌گیرند، مانند شهرهای ما و به‌ویژه در بخش‌هایی که به‌تازگی ساخته شده‌اند، به‌سرعت می‌توان این اغتشاش و بی‌نظمی را تشخیص داد و برای اصلاح و بهبود و هدایت نظام رنگی شهر اقدام کرد.

رنگ یکی از عناصر است که در کنار نور، بافت، فرم و شکل بر ادراک بصری افراد از محیط تأثیر مستقیم می‌گذارد؛ اما درعین حال شاید بیش از هر مقوله دیگری در طراحی، با آن به‌صورت تصادفی برخورد می‌شود.

۵- عناصر شهری مؤثر در شکل‌گیری منظر رنگی شهر

شهر موجود پیچیده‌ای است که از اجزا بسیاری تشکیل شده است. به‌طور کلی اجزا و عناصر سازنده هر شهر را می‌توان به‌طور کلی به دودسته عناصر ثابت و عناصر متحرک شهری تقسیم نمود. هریک از این عناصر شهری خواه ثابت یا متحرک، علاوه بر عملکرد ویژه هر یک در شهر از کاربردهای وسیع اجتماعی و تفریحی آنها گرفته، تا نقش آنها در پاکیزگی محیط و ایجاد حس هویت، تعلق و یگانگی در مکان، به لحاظ رنگ‌آمیزی خاص آنها بخشی از منظر رنگی شهر را تشکیل می‌دهند و از این‌رو ترکیب‌بندی رنگی این عناصر در القا پالت رنگی خاص به شهر بسیار مؤثر باشد.

۶- عناصر طبیعی رنگ در شهر

رنگ‌های طبیعت به علت نزدیکی به طبیعت انسان بر رنگ‌های مصنوعی شهری برتری دارند. از این‌روی مناظر طبیعی شهری از مهم‌ترین عوامل ایجادکننده رنگ در شهر هستند. رنگ‌های مناظر طبیعی در شهر فعال و متغیر بوده و در فصول مختلف سال موجب تنوع رنگی در محیط می‌شوند. بر همین اساس است که می‌بایست محیط‌های دلپذیر شهری از ترکیب حساب شده رنگ در مناظر خویش بهره ببرند.

۷- ملاحظات زیست‌محیطی در کاربرد رنگ‌ها در فضاهای شهری

بسیاری از رنگ‌های مورد استفاده آثار تخریبی جبران‌ناپذیری بر محیط‌زیست وارد می‌کنند و طراحان همیشه باید این نکته را مدنظر داشته باشند و منافع خود و کارفرمای خود را حتی اگر ضرری اندک بر محیط وارد کند، بر سلامت زیستگاه تمامی جانداران ارجح ندانند. اکنون توجه به محیط‌زیست بسیار پراهمیت تلقی می‌شود و هر ساله مخارج زیادی صرف تحقیق و اجرای روش‌های تولید و مصرف حافظ محیط‌زیست می‌شود.

۸- رنگ در جداول شهری

برخلاف اشتباه مصطلح جافتاده در سیستم مدیریت شهری کلان‌شهرها رنگ‌آمیزی جداول جایگاهی در پالت رنگی شهری نداشته و رنگ‌آمیزی جداول علاوه بر تحمیل هزینه‌های مضاعف بر شهرداری‌ها سبب ایجاد معضلات زیست‌محیطی و نیز اغتشاش بصری در معابر شهری می‌شود.

همان‌گونه که قبلاً ذکر شد رنگ عناصر طبیعی شهری بر رنگ‌های مصنوعی ارجحیت دارد، سنگ، آجر و بتن از مصالح طبیعی شهری هستند که حفظ‌شدن رنگ‌های طبیعی آنها به زیبایی منظر شهری می‌انجامد. در استانداردهای جهانی رنگ

جداول صرفاً در جاده‌های بین‌شهری، فرودگاه‌ها و پیست‌های اتومبیل‌سواری استفاده می‌گردد و نوع رنگی که برای رنگ‌آمیزی استفاده می‌شود از خانواده رنگ‌های پلی‌یورتان و ترافیکی است که هم ماندگاری بلندمدت دارند و هم جلوه و پوشش بصری مناسب‌تری دارند. در معابر درون‌شهری جداول رنگی صرفاً به‌منظور مدیریت ترافیکی در حوزه پارک‌های حاشیه‌ای استفاده می‌شود.

رنگ‌آمیزی جداول در معابر درون‌شهری برای روشن‌تر شدن قوانین پارکینگ و سایر قوانین استفاده از حاشیه در مناطق پیاده و سوار نمودن مسافر استفاده می‌شود.

مفهوم جداول رنگی در سطح شهر:

سفید (بدون رنگ): پارک مجاز است.

آبی: پارکینگ فقط برای معلولان.

سبز: پارک برای مدت کوتاهی مجاز است. خصوصاً در محدوده مدارس برای توقف سرویس‌های مدارس

زرد: محل توقف وسائط حمل‌ونقل عمومی مانند اتوبوس و تاکسی صرفاً برای پیاده و سوار نمودن مسافر

قرمز: بدون پارکینگ حاشیه قرمز همچنین می‌تواند در مناطق توقف استفاده شود.

نتیجه‌گیری

همان‌گونه که از مطالب برمی‌آید رنگ‌آمیزی جداول شهری نه تنها امری غیراصولی است؛ بلکه به دلیل تبعات زیست‌محیطی که دارد نتایج زیان‌باری برای فضای شهری دارد. آلودگی ناشی از پوسته‌شدن رنگ‌های جداول وارد خاک و هوای شهرها شده و از آنجایی که رنگ‌آمیزی جداول در سطوحی وسیع انجام می‌شود از این جهت تأثیرگذاری زیان‌باری بر محیط‌زیست شهرها دارد. از طرف دیگر با توجه به هم‌جواری جداول شهری با فضای سبز به لحاظ بصری، رنگ‌آمیزی جداول در هم‌نشینی با رنگ سبز فضای سبز ترکیب ناهمگون ایجاد می‌کند که همین امر منجر به ازدست‌رفتن کارایی بصری فضای سبز در شهرها و کلان‌شهرها گردیده است. تبعات اقتصادی تحمیلی ناشی از رنگ‌آمیزی شهری بر مدیریت شهری نیز از عوامل مهمی است که رنگ‌آمیزی جداول به دنبال دارد. نوع رنگ استفاده شده در رنگ‌آمیزی از رنگ استاندارد و ماندگار در فضای شهری استفاده نمی‌شود و کاربرد رنگ ترافیکی ماندگار در رنگ‌آمیزی جداول مرسوم نیست از این جهت است که سالانه هزینه‌های هنگفتی صرف تکرار رنگ جداول شهری می‌شود که این امر نه به لحاظ تخصصی و نه به لحاظ هزینه هیچ‌گونه توجیهی ندارد.

نظر رسمی	اظهارنظر رسمی مرکز در موارد ارجاعی از طرف شورای اسلامی شهر یا شهرداری تبریز
دیدگاه	دیدگاه مرکز در موارد جاری شهری و نقد عملکرد و فعالیت‌های شهرداری و سایر دستگاه‌های اجرایی
گزارش تخصصی	گزارش تخصصی مستخرج از کمیته‌ها، گروه‌های کانونی یا نشست‌ها
انتقال دانش	ارسال مطالب گزیده شده یا چکیده مطالب و گزارش‌های سایر مراکز پژوهشی یا نشست‌های خارج از مرکز
یادداشت	اظهارنظر کارشناسی توسط افراد خبره که لزوماً مورد تأیید مرکز نیست
انعکاس	تبیین پیشنهاد، انتظار یا مطالبه کارشناسی یا مردمی
خلاصه مدیریت	خلاصه مدیریتی طرح‌های مطالعاتی انجام شده در مرکز
افکارسنجی	گزارش مستخرج از افکارسنجی عمومی یا موردی
تجربه مدیریت	گزارش تجربیات حوزه مدیریت شهری سایر شهرهای داخل و خارج کشور یا گزارش تجربه‌نگاری مدیریت شهری
پرسمان	بیان مسئله یا طرح سؤالاتی در خصوص مسائل جاری شهر از مدیریت شهری و درخواست پاسخگویی
شناخت شهر	گزارش شناخت وضع موجود در قالب متن نقشه یا اینفوگرافی
اسناد مرکز	آیین‌نامه‌ها، فرم‌ها، دفترچه‌های راهنما و سایر مستندات مربوط به شیوه فعالیت مرکز

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تبریز

rctbz.tabriz.ir

عنوان: دیدگاه مرکز درباره رنگ‌آمیزی جداول ترافیکی
پدیدآور: همکاران سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری و رقیه سالک
نوع و شماره گزارش: دیدگاه (۲۱-۲-۱۵۶)
شماره: ۴۶-۶/م/پ تاریخ: ۱۴۰۲/۲/۲۰
متن (PDF) از طریق سایت مرکز قابل دریافت است
این متن در پرتال جامع مطالعات شهری ایران بارگذاری شده است
دریافت نظر و پیشنهاد: rctc@tabriz.ir ۰۴۱-۲۱۰۴۰۹۰۰
آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیع‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

